

تحول تاریخی همخوان‌ها در گویش انارکی

دکتر محمود جعفری دهقی*
استادیار دانشگاه تهران

چکیده

گویش انارکی را از جهت جغرافیایی، در جایگاه گویش‌های کویری و از نظر ویژگی‌های آوایی، در ردیف گویش‌های جنوب شرقی گویش‌های مرکزی قرار داده‌اند. این گویش با کرمانی، نایینی، یزدی، اردستانی و زفره‌ای هم‌گروه است. همخوان‌های این گروه همانند همخوان‌های فارسی است، با این تفاوت که در گویش‌های یزدی و کرمانی، همخوان /w/ نیز وجود دارد. اما در بررسی تحول تاریخی گویش انارکی به نظر می‌رسد که برخی همخوان‌ها در مقایسه با فارسی، دستخوش تحول نشده یا به گونه متفاوتی تحول یافته‌اند. به عنوان نمونه همخوان /h/ ایرانی باستان، در آغاز کلمه پیش از (ll) و (e) در فارسی میانه و فارسی نو به /x/ تبدیل می‌شود، اما این تحول در انارکی رخ نداده است و یا همخوان /t/ ایرانی باستان در میان واژه‌ها در فارسی میانه و نو به /d/ تبدیل و در انارکی به /ʎ/ تبدیل می‌شود. هدف از نگارش این مقاله آن است که با بررسی همخوان‌های گویش انارکی و گروه وابسته به آن، معلوم شود که اولاً تحول تاریخی در این دسته از گویش‌های کویری چه روندی داشته و دیگر این‌که ارتباط این گویش با زبان‌های ایرانی میانه و باستان چگونه بوده است.

کلیدواژه گویش، فارسی میانه، فارسی باستان، انارکی، همخوان.

* mdehaghi@ut.ac.ir